

سرشناسه	:	سلیمانی، غلامرضا، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	:	توسعه خوشه‌های کسب و کار در ایران (دستاوردها و تجارب عملی)/ غلامرضا سلیمانی، حمید عزیزمحمودلو، سیاوش وحدت.
مشخصات نشر	:	قم: انتشارات آیین محمود، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	:	۳۵۲ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	:	978-600-7266-24-3
یادداشت	:	واژه‌نامه .
موضوع	:	شبکه‌های کسب و کار -- ایران
موضوع	:	خوشه‌های صنعتی -- ایران
موضوع	:	کسب و کار -- ایران
شناسه افزوده	:	عزیز محمودلو، حمید، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	:	وحدت، سیاوش، ۱۳۳۹ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۳ ش ۸ س/ ۶۹ HD
رده بندی دیویی	:	۱۷۷/۶۹۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۵۴۰۲۶۵

عنوان کتاب: توسعه خوشه های کسب و کار در ایران (دستاوردها و تجارب عملی)

نویسندگان : غلامرضا سلیمانی، حمید عزیزمحمودلو، سیاوش وحدت

ناشر : آیین محمود

صاحب امتیاز : سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران

ویراستار : وحیدآشتیانی، مهدی ایلانلو

ناظر فنی: مجتبی اشجعی

صفحه آرا و طراح روی جلد : مرضیه نظری

نوبت چاپ : اول ، تابستان ۱۳۹۳

شمارگان : ۱۰۰۰

قیمت : ۱۵۰.۰۰۰ ریال

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۶۶-۲۴-۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۴۰۲۶۵

آدرس: تهران، بزرگراه کردستان، بالاتر از پل ملاصدرا، خیابان نیروی انتظامی، پلاک ۱۰، سازمان صنایع کوچک و شهرکهای

صنعتی ایران

تلفن پخش: ۰۲۱۸۸۷۷۰۹۲۳-۰۲۵۳۳۹۰۴۷۲۳-۰۹۱۹۲۵۱۲۸۳۷

پست الکترونیک: info@bcdm.ir

کلیه حقوق شامل حق چاپ متن، طرح روی جلد و عنوان کتاب با استناد به قانون حمایت از مولفان، مصنفان و هنرمندان برای مولفان محفوظ است.

توسعه خوشه‌های کسب و کار در ایران

(دستاوردها و تجارب عملی)

دکتر غلامرضا سلیمانی

معاون صنایع کوچک سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران

دکتر حمید عزیزمحمدلو

عضو هیأت علمی دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، قزوین

مهندس سیاوش وحدت

مدیر توسعه صنعتی و فناوری سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران

فهرست

پیشگفتار

فصل یک (۱) - مروری بر مفاهیم و الگوهای توسعه خوشه های کسب و کار

مقدمه

۱

۱

۲

۶

۷

۸

۹

۱۰

۱۲

۱۳

۱۳

۱۴

۱۴

۱۵

۱۵

۱۹

۱۹

۲۳

۲۴

۲۴

۲۴

۲۴

۲۴

۲۵

۲۶

۲۶

۲۶

۲۶

۲۶

۲۷

۲۷

۱-۱- تعاریف مرتبط با خوشه های کسب و کار

۱-۲- مشخصات مشترک خوشه ها

۱-۲-۱- تمرکز جغرافیایی

۲-۲-۱- تخصصی شدن

۳-۲-۱- فعالان خوشه

۴-۲-۱- بویایی خوشه ها و ارتباطات: رقابت و همکاری

۳-۱- عناصر و بخش های تشکیل دهنده ساختار خوشه های کسب و کار

۴-۱- دسته بندی انواع خوشه های کسب و کار

۱-۴-۱- خوشه های باقی

۲-۴-۱- خوشه های با تولید جمعه

۳-۴-۱- خوشه های فعال در سطح قریبی

۵-۱- عوامل موثر در شکل گیری خوشه ها

۶-۱- مزایای حاصل از خوشه های کسب و کار

۷-۱- دوره عمر خوشه

۸-۱- علت توجه به خوشه ها و سیاست های توسعه خوشه ای

۹-۱- پارامترهای پایه در توسعه خوشه های صنعتی

۱-۹-۱- شرایط تقاضا

۲-۹-۱- شرایط تامین

۳-۹-۱- استراتژی و رقابت در صنایع

۴-۹-۱- صنایع مرتبط پشتیبان و حمایتی

۵-۹-۱- سرمایه اجتماعی

۱۰-۱- اهداف برنامه های توسعه خوشه ای

۱۱-۱- استراتژی های کلی (عمومی) در توسعه خوشه ای

۱-۱۱-۱- شناسایی و انتخاب خوشه های صنعتی

۲-۱۱-۱- ورود به خوشه ها با تکیه بر کارآفرینان پیشرو

۳-۱۱-۱- ارتقاء سرمایه اجتماعی

۴-۱۱-۱- انتخاب عامل تسهیل کننده و توسعه خوشه

۵-۱۱-۱- تشکیل کمیته های منطقه ای

۶-۱۱-۱- ارتقاء ظرفیت کارآفرینی در خوشه

۲۷	۱-۱۱-۷- تقویت نهادهای توسعه کسب و کار
۲۸	جمع بندی
۲۹	فصل دو (۲) - نگاهی بر خوشه های کسب و کار در ایران
۲۹	مقدمه
۳۰	۱-۲- مروری اجمالی بر الگوی توسعه خوشه‌ای مورد استفاده در ایران
۳۰	۱-۱-۲- گامها و فرآیند توسعه خوشه‌ای
	۱-۱-۱-۲- شناسایی و اولویت‌بندی خوشه‌های کسب و کار و انتخاب خوشه یا خوشه‌های اولویت‌دار
۳۱	برای توسعه
	۱-۱-۲-۲- امکان‌سنجی اجرای پروژه توسعه خوشه‌ای برای خوشه یا خوشه‌های اولویت‌دار برای
۳۲	توسعه
	۱-۱-۳-۱-۲- اجرای پروژه توسعه خوشه‌ای برای خوشه یا خوشه‌هایی که نتیجه مطالعه امکان‌سنجی
۳۲	آنها مثبت است.
	۱-۱-۳-۱-۲- تداوم برنامه‌های حمایتی از خوشه یا خوشه‌هایی که پروژه توسعه خوشه‌ای آنها خاتمه
۳۳	یافته است.
۳۳	۱-۲-۲- از کارکنان همکاران و دانشجویان برنامه توسعه خوشه‌ای در ایران
۳۴	۱-۲-۱-۲- شورای ملی توسعه خوشه
۳۴	۱-۲-۲- کمیته استانی توسعه خوشه‌ای کسب و کار
۳۴	۱-۲-۳- شورای راهبری توسعه خوشه کسب و کار
۳۴	۱-۲-۴- سازمان کارگزار پروژه توسعه خوشه
۳۵	۱-۲-۵- نهادهای پشتیبان
۳۵	۱-۲-۶- تیم عاملیت توسعه خوشه
۳۵	۱-۲-۷- مشاور- ناظر فنی (TA) توسعه خوشه
۳۶	۲-۲- خوشه‌های کسب و کار شناسایی شده در ایران (نقشه کشوری خوشه‌ها)
۳۶	۱-۲-۲- توصیف کلی خوشه‌های شناسایی شده
۳۸	۱-۲-۱-۲- تعداد خوشه‌های شناسایی شده در کل کشور
۳۹	۲-۱-۲-۲- تعداد بنگاه‌های فعال در خوشه‌های شناسایی شده در کل کشور
۴۰	۲-۱-۳- میزان اشتغال موجود در خوشه‌های شناسایی شده در کل کشور
۴۰	۲-۲-۲- توصیف خوشه‌های کسب و کار به تفکیک استانی
۴۱	۱-۲-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان آذربایجان شرقی
۴۲	۲-۲-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان آذربایجان غربی
۴۳	۳-۲-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان اردبیل
۴۴	۴-۲-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان اصفهان
۴۷	۵-۲-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان البرز

- ۴۷ ۶-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان ایلام
- ۴۸ ۷-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان بوشهر
- ۴۹ ۸-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان تهران
- ۵۰ ۹-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان چهارمحال و بختیاری
- ۵۱ ۱۰-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان خراسان جنوبی
- ۵۲ ۱۱-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان خراسان رضوی
- ۵۳ ۱۲-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان خراسان شمالی
- ۵۴ ۱۳-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان خوزستان
- ۵۵ ۱۴-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان زنجان
- ۵۶ ۱۵-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان سمنان
- ۵۶ ۱۶-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان سیستان و بلوچستان
- ۵۷ ۱۷-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان فارس
- ۵۸ ۱۸-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان قزوین
- ۵۹ ۱۹-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان قم
- ۶۱ ۲۰-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان کردستان
- ۶۲ ۲۱-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان کرمان
- ۶۳ ۲۲-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان کرمانشاه
- ۶۳ ۲۳-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان کهکویه و بویراحمد
- ۶۴ ۲۴-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان گلستان
- ۶۵ ۲۵-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان گیلان
- ۶۶ ۲۶-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان لرستان
- ۶۷ ۲۷-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان مازندران
- ۶۹ ۲۸-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان مرکزی
- ۷۰ ۲۹-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان هرمزگان
- ۷۰ ۳۰-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان همدان
- ۷۲ ۳۱-۲-۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان یزد

- ۷۴ ۳-۲- پروژه‌های توسعه خوشه‌ای
- ۷۴ ۱-۳-۲- وضعیت شاخص‌های خوشه‌های تحت حمایت قبل از اجرای برنامه‌های توسعه‌ای
- ۷۵ ۲-۳-۲- دستاوردها و منافع حاصله از اجرای پروژه‌های توسعه خوشه‌ای
- ۷۶ ۳-۳-۲- تحلیل هزینه - اثربخشی اجرای برنامه‌های توسعه خوشه‌ای در ایران

- ۷۸ جمع بندی
- ۷۹ فصل سه (۳) - تجاربی از برنامه های بهبود و توسعه نظام تأمین مواد اولیه در خوشه‌های کسب و کار
- ۷۹ مقدمه

- ۸۰- ۱-۳- تجربه راهاندازی شرکت تامین و توسعه در خوشه محصولات کنجدی یزد
- ۸۰- ۱-۱-۳- مشخصات خوشه محصولات کنجدی یزد
- ۸۱- ۱-۲-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه خوشه
- ۸۲- ۱-۳-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۸۲- ۱-۳-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۸۲- ۱-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۸۴- ۱-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۸۴- ۱-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۸۵- ۱-۳-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۸۵- ۱-۳-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۸۵- ۱-۳-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۸۶- ۲-۳- تجربه ایجاد شبکه خرید مشترک رنگ در خوشه منبت و مبلمان ملایر
- ۸۶- ۱-۲-۳- مشخصات خوشه
- ۸۷- ۲-۲-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۸۷- ۲-۳-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۸۸- ۲-۳-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۸۸- ۲-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۸۸- ۲-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۸۸- ۲-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۸۹- ۲-۳-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۸۹- ۲-۳-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۸۹- ۲-۳-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۹۰- ۳-۳- تجربه تشکیل تعاونی ادوات‌سازان در خوشه ادوات کشاورزی جویبار
- ۹۰- ۱-۳-۳- مشخصات خوشه
- ۹۲- ۲-۳-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۹۲- ۳-۳-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۹۲- ۳-۳-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران

- ۳-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۹۳
- ۳-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۹۳
- ۳-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۹۳
- ۳-۳-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۹۳
- ۳-۳-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۹۴
- ۳-۳-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها ۹۴
- ۳-۴-۴- تجربه ایجاد شبکه خرید مواد اولیه از طریق تأسیس تعاونی در خوشه بسته‌بندی قزوین ۹۴
- ۳-۴-۱- مشخصات خوشه ۹۵
- ۳-۴-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۹۶
- ۳-۴-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۹۶
- ۳-۴-۴- شرح فرآیندها و فعالیت‌های انجام شده توسط بازیگران ۹۷
- ۳-۴-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۹۷
- ۳-۴-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BLSF برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۹۸
- ۳-۴-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۹۸
- ۳-۴-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۹۹
- ۳-۴-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۹۹
- ۳-۴-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها ۹۹
- ۳-۵- تجربه اعزام هیئت تجاری و صنعتی به نمایشگاه چرم و کفش آی‌مد کشور ترکیه برای تأمین مواد اولیه در خوشه کفش تبریز ۹۹
- ۳-۵-۱- مشخصات خوشه ۱۰۰
- ۳-۵-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۱۰۱
- ۳-۵-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۱۰۱
- ۳-۵-۴- شرح فرآیندها و فعالیت‌های انجام شده توسط بازیگران ۱۰۲
- ۳-۵-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۰۲
- ۳-۵-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۱۰۳

- ۷-۵-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۰۳
- ۸-۵-۳- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۰۳
- ۹-۵-۳- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۱۰۳
- ۱۰-۵-۳- پیشنهادات و آموخته‌ها ۱۰۳
- ۶-۳- تجربه خرید مشترک مواد اولیه در خوشه خوراک دام و طیور گلستان ۱۰۴
- ۱-۶-۳- مشخصات خوشه ۱۰۴
- ۲-۶-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۱۰۶
- ۳-۶-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۱۰۶
- ۴-۶-۳- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۱۰۶
- ۵-۶-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۰۷
- ۶-۶-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۱۰۷
- ۷-۶-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۰۷
- ۸-۶-۳- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۰۷
- ۹-۶-۳- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۱۰۷
- ۱۰-۶-۳- پیشنهادات و آموخته‌ها ۱۰۸
- ۷-۳- تجربه تأمین بجه‌ماهی به صورت مستقیم و حذف واسطه در خوشه قزل آلای هراز-آمل ۱۰۸
- ۱-۷-۳- مشخصات خوشه ۱۰۸
- ۲-۷-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۱۰۹
- ۳-۷-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۱۱۰
- ۴-۷-۳- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۱۱۰
- ۵-۷-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۱۰
- ۶-۷-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۱۱۲
- ۷-۷-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۱۲
- ۸-۷-۳- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۱۲
- ۹-۷-۳- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۱۱۲
- ۱۰-۷-۳- پیشنهادات و آموخته‌ها ۱۱۲

- ۱۱۳ ۸-۳- تجربه تأمین مواد اولیه فولادی در خوشه لوازم خانگی تبریز
- ۱۱۳ ۱-۸-۳- مشخصات خوشه
- ۱۱۴ ۲-۸-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۱۱۵ ۳-۸-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۱۱۵ ۴-۸-۳- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۱۱۶ ۵-۸-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۱۱۶ ۶-۸-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۱۱۶ ۷-۸-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۱۱۷ ۸-۸-۳- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۱۱۷ ۹-۸-۳- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۱۷ ۱۰-۸-۳- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۱۸ ۹-۳- تجربه اخذ مجوز زمین برای شش گیاهان دارویی در خوشه عرقیات گیاهی آذربایجان غربی
- ۱۱۸ ۱-۹-۳- مشخصات خوشه
- ۱۱۹ ۲-۹-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۱۲۰ ۳-۹-۳- مشخصات برنامه اجرا کننده برای حل مشکل
- ۱۲۰ ۴-۹-۳- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۱۲۱ ۵-۹-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۱۲۱ ۶-۹-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۱۲۱ ۷-۹-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۱۲۲ ۸-۹-۳- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۱۲۲ ۹-۹-۳- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۲۲ ۱۰-۹-۳- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۲۳ ۱۰-۳- تجربه خرید مشترک سنگ خام در خوشه فرآوری سنگ محلات
- ۱۲۳ ۱-۱۰-۳- مشخصات خوشه
- ۱۲۴ ۲-۱۰-۳- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۱۲۵ ۳-۱۰-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۱۲۵ ۴-۱۰-۳- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران

۱۲۵	۵-۱۰-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
۱۲۶	۶-۱۰-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
۱۲۶	۷-۱۰-۳- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
۱۲۶	۸-۱۰-۳- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
۱۲۷	۹-۱۰-۳- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۱۲۷	۱۰-۱۰-۳- پیشنهادات و آموزه‌ها
	جمع بندی
۱۲۹	فصل چهار (۴) - تجاربی از برنامه های بهبود و توسعه طراحی، تحقیق و توسعه در خوشه‌های کسب و کار
۱۳۰	مقدمه
۱۳۱	۱-۴- تجربه توسعه بازار و ظرفیت‌های طراحی پارچه در خوشه نساجی یزد
۱۳۱	۱-۱-۴- مشخصات خوشه
۱۳۳	۲-۱-۴- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
۱۳۳	۳-۱-۴- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
۱۳۳	۴-۱-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
۱۳۴	۵-۱-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
۱۳۴	۶-۱-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
۱۳۴	۷-۱-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
۱۳۵	۸-۱-۴- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
۱۳۵	۹-۱-۴- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۱۳۵	۱۰-۱-۴- پیشنهادات و آموزه‌ها
۱۳۶	۲-۴- تجربه ایجاد و شکل‌گیری واحد ارائه دهنده خدمات طراحی در خوشه جواهرات مشهد
۱۳۶	۱-۲-۴- مشخصات خوشه
۱۳۷	۲-۲-۴- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
۱۳۷	۳-۲-۴- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
۱۳۸	۴-۲-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
۱۳۸	۵-۲-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)

- ۶-۲-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۱۳۸
- ۷-۲-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۳۸
- ۸-۲-۴- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۳۹
- ۹-۲-۴- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۱۳۹
- ۱۰-۲-۴- پیشنهادات و آموخته‌ها ۱۳۹
- ۳-۴- تجربه راه‌اندازی واحد ارائه‌دهنده خدمات طراحی در خوشه طلای اصفهان ۱۳۹
- ۱-۳-۴- مشخصات خوشه ۱۴۰
- ۲-۳-۴- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۱۴۱
- ۳-۳-۴- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۱۴۱
- ۴-۳-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۱۴۲
- ۵-۳-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۴۲
- ۶-۳-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۱۴۲
- ۷-۳-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۴۲
- ۸-۳-۴- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۴۲
- ۹-۳-۴- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۱۴۲
- ۱۰-۳-۴- پیشنهادات و آموخته‌ها ۱۴۳
- ۴-۴- تجربه آموزش نرم‌افزار طراحی طلا در خوشه طلای اصفهان ۱۴۳
- ۱-۴-۴- مشخصات خوشه ۱۴۳
- ۲-۴-۴- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۱۴۳
- ۳-۴-۴- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۱۴۴
- ۴-۴-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۱۴۴
- ۵-۴-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۴۴
- ۶-۴-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۱۴۵
- ۷-۴-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۴۵
- ۸-۴-۴- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۴۵

- ۱۴۵ ۴-۴-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۴۵ ۴-۴-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۴۵ ۴-۵-۵- تجربه مطالعه و ایجاد مرکز تخصصی تحقیق و طراحی در خوشه کفش تبریز
- ۱۴۶ ۴-۵-۱- مشخصات خوشه
- ۱۴۷ ۴-۵-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۱۴۷ ۴-۵-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۱۴۷ ۴-۵-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۴-۵-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۱۴۸ ۴-۵-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۱۴۸ ۴-۵-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۱۴۸ ۴-۵-۸- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۱۴۸ ۴-۵-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۴۹ ۴-۵-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۴۹ ۴-۶-۶- تجربه ایجاد مرکز آموزش، آزمایشگاه مشترک مرجع و تحقیق توسعه در خوشه لوازم خانگی تبریز
- ۱۴۹ ۴-۶-۱- مشخصات خوشه
- ۱۵۰ ۴-۶-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۱۵۰ ۴-۶-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۱۵۰ ۴-۶-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۴-۶-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۱۵۱ ۴-۶-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۱۵۱ ۴-۶-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۱۵۲ ۴-۶-۸- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۱۵۲ ۴-۶-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۵۲ ۴-۶-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۵۳ ۴-۷-۷- تجربه تأسیس مرکز تحقیقات سنگ توسط جهاد دانشگاهی در خوشه فراوری سنگ محلات
- ۱۵۳ ۴-۷-۱- مشخصات خوشه
- ۱۵۳ ۴-۷-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه

- ۱۵۳ ۳-۷-۴- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۱۵۴ ۴-۷-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۱۵۴ ۵-۷-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۱۵۴ ۶-۷-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۱۵۴ ۷-۷-۴- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۱۵۵ ۸-۷-۴- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۱۵۵ ۹-۷-۴- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۵۵ ۱۰-۷-۴- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۵۶ جمع بندی
- ۱۵۷ فصل پنج (۵) - تجاربای برنامه‌های بهبود کیفیت و استاندارد درخوشه های کسب و کار
- ۱۵۷ مقدمه
- ۱۵۸ ۱-۵- تجربه اصلاح کیفیت برای تولیدکننده در سطح باغات در خوشه خرماي بوشهر
- ۱۵۸ ۱-۱-۵- مشخصات خوشه
- ۱۵۹ ۲-۱-۵- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۱۶۰ ۳-۱-۵- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۱۶۰ ۴-۱-۵- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۱۶۰ ۵-۱-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۱۶۱ ۶-۱-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۱۶۱ ۷-۱-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۱۶۱ ۸-۱-۵- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۱۶۲ ۹-۱-۵- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۶۲ ۱۰-۱-۵- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۶۲ ۲-۵- تجربه ارتقاء کیفیت روغن زیتون در خوشه فرآوری زیتون رودبار
- ۱۶۳ ۱-۲-۵- مشخصات خوشه
- ۱۶۳ ۲-۲-۵- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۱۶۴ ۳-۲-۵- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۱۶۴ ۴-۲-۵- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران

- ۵-۲-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند
تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۶۴
- ۶-۲-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و
توسعه BDSP مربوطه) ۱۶۶
- ۷-۲-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند
جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۶۶
- ۸-۲-۵- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۶۸
- ۹-۲-۵- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۱۶۹
- ۱۰-۲-۵- پیشنهادات و آموخته‌ها ۱۷۰
- ۳-۵- تجربه اخذ گواهی استاندارد برای اعضای خوشه در خوشه مصالح ساختمانی کردستان ۱۷۰
- ۱-۳-۵- مشخصات خوشه ۱۷۱
- ۲-۳-۵- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۱۷۲
- ۳-۳-۵- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۱۷۲
- ۴-۳-۵- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۱۷۲
- ۵-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند
تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۷۳
- ۶-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و
توسعه BDSP مربوطه) ۱۷۴
- ۷-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند
جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۱۷۵
- ۸-۳-۵- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۱۷۶
- ۹-۳-۵- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۱۷۶
- ۱۰-۳-۵- پیشنهادات و آموخته‌ها ۱۷۶
- ۴-۵- تجربه ایجاد و استفاده از هولوگرام مشترک در خوشه فرآوری خرمای بم ۱۷۷
- ۱-۴-۵- مشخصات خوشه ۱۷۷
- ۲-۴-۵- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۱۷۸
- ۳-۴-۵- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۱۷۸
- ۴-۴-۵- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۱۷۹
- ۵-۴-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند
تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۱۸۰
- ۶-۴-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و
توسعه BDSP مربوطه) ۱۸۰

۱۸۰	۵-۴-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
۱۸۰	۵-۴-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
۱۸۱	۵-۴-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۱۸۱	۵-۴-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
۱۸۱	۵-۵- تجربه دریافت مونوگرام API در خوشه تجهیزات نفت خوزستان
۱۸۲	۵-۵-۱- مشخصات خوشه
۱۸۳	۵-۵-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
۱۸۴	۵-۵-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
۱۸۴	۵-۵-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
۱۸۵	۵-۵-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
۱۸۵	۵-۵-۶- چگونگی فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
۱۸۶	۵-۵-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
۱۸۶	۵-۵-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
۱۸۶	۵-۵-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۱۸۶	۵-۵-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
۱۸۷	جمع بندی
۱۸۹	فصل شش (۶) - تجاربی از برنامه‌های توسعه فناوری و تولید درخوشه‌های کسب و کار
۱۸۹	مقدمه
۱۹۰	۶-۱- تجربه ساماندهی تولید پنیر سنتی گوسفندی در خوشه فرآورده‌های لبنی اردبیل
۱۹۰	۶-۱-۱- مشخصات خوشه
۱۹۱	۶-۱-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
۱۹۳	۶-۱-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
۱۹۳	۶-۱-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
۱۹۴	۶-۱-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
۱۹۶	۶-۱-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
۱۹۶	۶-۱-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)

- ۱۹۷ ۸-۱-۶- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۱۹۷ ۹-۱-۶- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۱۹۸ ۱۰-۱-۶- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۱۹۹ ۲-۶- تجربه احداث مرکز تکثیر کشت بافت در خوشه گل و گیاهان زینتی نوشهر- چالوس
- ۱۹۹ ۱-۲-۶- مشخصات خوشه
- ۲۰۰ ۲-۲-۶- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۰۱ ۳-۲-۶- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۰۱ ۴-۲-۶- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۰۱ ۵-۲-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۰۳ ۶-۲-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۰۳ ۷-۲-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۰۴ ۸-۲-۶- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۰۴ ۹-۲-۶- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۰۵ ۱۰-۲-۶- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۰۵ ۳-۶- تجربه بهبود تکنولوژی تراش سنگهای قیمتی و نیمه قیمتی در خوشه جواهرات مشهد
- ۲۰۵ ۱-۳-۶- مشخصات خوشه
- ۲۰۶ ۲-۳-۶- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۰۶ ۳-۳-۶- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۰۶ ۴-۳-۶- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۰۶ ۵-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۰۷ ۶-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۰۷ ۷-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۰۷ ۸-۳-۶- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۰۷ ۹-۳-۶- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۰۸ ۱۰-۳-۶- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۰۸ ۴-۶- تجربه ایجاد فاز تولیدی مشترک در خوشه زعفران خراسان
- ۲۰۸ ۱-۴-۶- مشخصات خوشه

- ۲۱۰-۲-۴-۶- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۱۱-۳-۴-۶- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۱۱-۴-۴-۶- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۱۲-۵-۴-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۱۴-۶-۴-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۱۴-۷-۴-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۱۵-۸-۴-۶- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۱۵-۹-۴-۶- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۱۵-۱۰-۴-۶- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۱۶-۵-۶- تجربه استقرار دستگاههای پاستوریزه پیشرفته جهت تولید بهداشتی گلاب و عرقیات گیاهی در کارخانجات خوشه صنعتی گلاب و عرقیات میمند فارس
- ۲۱۶-۱-۵-۶- مشخصات خوشه
- ۲۱۷-۲-۵-۶- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۱۸-۳-۵-۶- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۱۸-۴-۵-۶- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۱۹-۵-۵-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۲۰-۶-۵-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۲۰-۷-۵-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۲۰-۸-۵-۶- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۲۰-۹-۵-۶- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۲۱-۱۰-۵-۶- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۲۲-۶-۶- تجربه ارتقاء بهره‌وری استفاده از ماشین آلات، استقرار سیستمهای آبیاری پیشرفته و سمپاشی مشترک در خوشه فرآوری پسته کرمان (طرح روستای نمونه)
- ۲۲۲-۱-۶-۶- مشخصات خوشه
- ۲۲۳-۲-۶-۶- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۲۴-۳-۶-۶- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۲۴-۴-۶-۶- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران

۶-۶-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)	۲۲۵
۶-۶-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)	۲۲۵
۶-۶-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)	۲۲۵
۶-۶-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل	۲۲۶
۶-۶-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل	۲۲۶
۶-۶-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها	۲۲۷
جمع بندی	۲۲۷
فصل هفت (۷) - تجاربی از برنامه های توسعه بازار در خوشه‌های کسب و کار	۲۲۹
مقدمه	۲۲۹
۷-۱- تجربه برگزاری نمایشگاه تخصصی در خوشه خرمای بوشهر	۲۳۱
۷-۱-۱- مشخصات خوشه	۲۳۱
۷-۱-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه	۲۳۱
۷-۱-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل	۲۳۱
۷-۱-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران	۲۳۲
۷-۱-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)	۲۳۲
۷-۱-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)	۲۳۳
۷-۱-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)	۲۳۳
۷-۱-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل	۲۳۳
۷-۱-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل	۲۳۳
۷-۱-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها	۲۳۴
۷-۲- تجربه برگزاری نخستین پاورین خرمای کشور در ترکیه از طریق برنامه توسعه خوشه خرمای بوشهر	۲۳۴
۷-۲-۱- مشخصات خوشه	۲۳۴
۷-۲-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه	۲۳۴
۷-۲-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل	۲۳۵
۷-۲-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران	۲۳۵
۷-۲-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)	۲۳۶

- ۶-۲-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۲۳۶
- ۷-۲-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۲۳۶
- ۸-۲-۷- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۲۳۶
- ۹-۲-۷- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۲۳۶
- ۱۰-۲-۷- پیشنهادات و آموخته‌ها ۲۳۷
- ۳-۷- تجربه قراردادن خرما در سبد کالای ارائه شده توسط دولت در خوشه خرماي بوشهر ۲۳۷
- ۱-۳-۷- مشخصات خوشه ۲۳۷
- ۲-۳-۷- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۲۳۷
- ۳-۳-۷- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۲۳۸
- ۴-۳-۷- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۲۳۸
- ۵-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۲۳۹
- ۶-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۲۳۹
- ۷-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۲۳۹
- ۸-۳-۷- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۲۳۹
- ۹-۳-۷- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۲۳۹
- ۱۰-۳-۷- پیشنهادات و آموخته‌ها ۲۴۰
- ۴-۷- تجربه اجرای طرح ساماندهی پوشاک مداری برای نخستین بار در استان خوزستان ذیل برنامه توسعه خوشه پوشاک خوزستان ۲۴۰
- ۱-۴-۷- مشخصات خوشه ۲۴۰
- ۲-۴-۷- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۲۴۱
- ۳-۴-۷- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۲۴۱
- ۴-۴-۷- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۲۴۲
- ۵-۴-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۲۴۳
- ۶-۴-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۲۴۳
- ۷-۴-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۲۴۴

- ۲۴۴ ۷-۴-۸- چگونگی و فرآیند تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۴۵ ۷-۴-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۴۵ ۷-۴-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۴۶ ۷-۵-۵- تجربه ایجاد برند نمایشگاهی بین المللی و برپایی سالیانه آن در خوشه کاشی و سرامیک یزد
- ۲۴۶ ۷-۵-۱- مشخصات خوشه
- ۲۴۸ ۷-۵-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۴۸ ۷-۵-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۴۹ ۷-۵-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۴۹ ۷-۵-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۵۰ ۷-۵-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۵۰ ۷-۵-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۵۱ ۷-۵-۸- چگونگی و فرایند منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۵۱ ۷-۵-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۵۲ ۷-۵-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۵۲ ۷-۶-۶- تجربه ایجاد کنسرسیوم صادراتی در خوشه کفش و دیسک
- ۲۵۲ ۷-۶-۱- مشخصات خوشه
- ۲۵۳ ۷-۶-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۵۳ ۷-۶-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۵۴ ۷-۶-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۵۴ ۷-۶-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۵۹ ۷-۶-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۵۹ ۷-۶-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۵۹ ۷-۶-۸- چگونگی و فرایند منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۵۹ ۷-۶-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۶۰ ۷-۶-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۶۰ ۷-۷-۷- تجربه ایجاد کنسرسیوم سرمایه گذاری در خوشه پیمانکاری صنعت ساختمان تهران
- ۲۶۰ ۷-۷-۱- مشخصات خوشه

- ۲۶۲ ۲-۷-۷- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۶۲ ۳-۷-۷- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۶۳ ۴-۷-۷- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۶۳ ۵-۷-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۶۴ ۶-۷-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۶۴ ۷-۷-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۶۴ ۸-۷-۷- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۶۴ ۹-۷-۷- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۶۵ ۱۰-۷-۷- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۶۵ ۸-۷- تجربه چاپ کتابک مشترک و شرکت در نمایشگاه در خوشه مبلمان تهران
- ۲۶۵ ۱-۸-۷- مشخصات خوشه
- ۲۶۷ ۲-۸-۷- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۶۷ ۳-۸-۷- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۶۸ ۴-۸-۷- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۶۸ ۵-۸-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۶۸ ۶-۸-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۶۸ ۷-۸-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۶۹ ۸-۸-۷- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۶۹ ۹-۸-۷- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۶۹ ۱۰-۸-۷- پیشنهادات و آموخته‌ها

جمع بندی

- ۲۷۳ فصل هشت (۸) - تجاربی از برنامه های تأمین مالی بنگاهها در خوشه های کسب و کار
- ۲۷۳ مقدمه

- ۱-۸- تجربه اخذ تسهیلات سرمایه در گردش برای دینفعان خوشه فرآورده های لبنی اردبیل با عضویت در کارگروه توسعه کشاورزی
- ۲۷۴ ۱-۱-۸- مشخصات خوشه
- ۲۷۵ ۲-۱-۸- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه

- ۲۷۵ ۸-۱-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۷۶ ۸-۱-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۷۶ ۸-۱-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۷۶ ۸-۱-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۷۶ ۸-۱-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۷۶ ۸-۱-۸- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۷۷ ۸-۱-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۷۷ ۸-۱-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۷۷ ۸-۲- تجربه جلب کمکهای فنی و اعتباری در خوشه فرآورده‌های لبنی اردبیل
- ۲۷۷ ۸-۲-۱- مشخصات خوشه
- ۲۷۷ ۸-۲-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۷۸ ۸-۲-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۷۸ ۸-۲-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۸۰ ۸-۲-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
- ۲۸۰ ۸-۲-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
- ۲۸۰ ۸-۲-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
- ۲۸۰ ۸-۲-۸- چگونگی و فرآیند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
- ۲۸۰ ۸-۲-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
- ۲۸۱ ۸-۲-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
- ۲۸۱ ۸-۳- تجربه تأمین سرمایه در گردش برای اعضای خوشه مصالح ساختمانی کردستان
- ۲۸۱ ۸-۳-۱- مشخصات خوشه
- ۲۸۱ ۸-۳-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
- ۲۸۲ ۸-۳-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
- ۲۸۲ ۸-۳-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
- ۲۸۳ ۸-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)

۲۸۳	۸-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
۲۸۳	۸-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
۲۸۴	۸-۳-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
۲۸۴	۸-۳-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۲۸۴	۸-۳-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
۲۸۵	۸-۴-۴- تجربه ایجاد صندوق مشترک و افتتاح حساب مشترک برای اعضای خوشه مصالح ساختمانی کردستان
۲۸۵	۸-۴-۱- مشخصات خوشه
۲۸۵	۸-۴-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
۲۸۵	۸-۴-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
۲۸۶	۸-۴-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
۲۸۷	۸-۴-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
۲۸۷	۸-۴-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
۲۸۸	۸-۴-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
۲۸۸	۸-۴-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
۲۸۸	۸-۴-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۲۸۸	۸-۴-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
۲۸۹	جمع بندی
۲۹۱	فصل نه (۹) - تجاری از برنامه های آموزش و بهبود منابع انسانی در خوشه های کسب و کار
۲۹۱	مقدمه
۲۹۲	۹-۱- تجربه برگزاری دوره های آموزشی تخصصی در خوشه گل و گیاهان زینتی نوشهر- چالوس
۲۹۳	۹-۱-۱- مشخصات خوشه
۲۹۳	۹-۱-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
۲۹۳	۹-۱-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
۲۹۴	۹-۱-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
۲۹۴	۹-۱-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)

- ۹-۱-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۲۹۴
- ۹-۱-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۲۹۵
- ۹-۱-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۲۹۵
- ۹-۱-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۲۹۵
- ۹-۱-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها ۲۹۵
- ۹-۲- تجربه برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی در خوشه قزل آلای هزار- آمل ۲۹۶
- ۹-۲-۱- مشخصات خوشه ۲۹۶
- ۹-۲-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۲۹۶
- ۹-۲-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۲۹۶
- ۹-۲-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۲۹۷
- ۹-۲-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۲۹۷
- ۹-۲-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۲۹۸
- ۹-۲-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۲۹۸
- ۹-۲-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۲۹۸
- ۹-۲-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل ۲۹۸
- ۹-۲-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها ۲۹۹
- ۹-۳- تجربه شکل‌گیری واحد ارائه‌دهنده خدمات آموزشی (BDSP آموزشی) در خوشه طلای اصفهان ۲۹۹
- ۹-۳-۱- مشخصات خوشه ۲۹۹
- ۹-۳-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه ۲۹۹
- ۹-۳-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل ۳۰۰
- ۹-۳-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران ۳۰۰
- ۹-۳-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه) ۳۰۰
- ۹-۳-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه) ۳۰۱
- ۹-۳-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان) ۳۰۱
- ۹-۳-۸- چگونگی و فرایند و منابع تأمین مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل ۳۰۱

۳۰۱	۹-۳-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۳۰۲	۹-۳-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
	۹-۴- تجربه تأسیس دانشگاه جامع علمی کاربردی با هدف تأسیس رشته کارادانی فراوری سنگ در خوشه فراوری سنگ محلات
۳۰۲	۹-۴-۱- مشخصات خوشه
۳۰۲	۹-۴-۲- تعریف مشکل و نحوه مداخله عامل توسعه
۳۰۲	۹-۴-۳- مشخصات برنامه اجرا شده برای حل مشکل
۳۰۳	۹-۴-۴- شرح فرآیندها و فعالیتهای انجام شده توسط بازیگران
۳۰۳	۹-۴-۵- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد واحدهای فعال برای مشارکت در برنامه (فرایند تشکیل و توسعه شبکه مربوطه)
۳۰۳	۹-۴-۶- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد BDSP برای مشارکت در برنامه (فرایند ایجاد و توسعه BDSP مربوطه)
۳۰۴	۹-۴-۷- چگونگی و فرایند جلب مشارکت و اعتماد نهادهای پشتیبان برای حمایت از برنامه (فرایند جلب حمایت نهادهای پشتیبان)
۳۰۴	۹-۴-۸- چگونگی و فرایند جمع‌تألیف مالی برنامه به اجرا درآمده برای رفع مشکل
۳۰۴	۹-۴-۹- دستاوردهای حاصل از اجرای برنامه برای رفع مشکل
۳۰۴	۹-۵-۱۰- پیشنهادات و آموخته‌ها
۳۰۵	جمع‌بندی
۳۰۷	منابع و مآخذ

فهرست جداول

جدول ۱-۱- مزایای سخت یا ملموس خوشه ها.....	۱۷
جدول ۱-۲- مزایای نرم و ناملموس خوشه ها.....	۱۷
جدول ۱-۲- مشخصات عمومی خوشه های کسب و کار شناسایی شده در کشور.....	۳۶
جدول ۲-۲- خوشه های شناسایی شده در استان آذربایجان شرقی.....	۴۱
جدول ۳-۲- خوشه های شناسایی شده در استان آذربایجان غربی.....	۴۳
جدول ۴-۲- خوشه های شناسایی شده در استان اردبیل.....	۴۳
جدول ۵-۲- خوشه های شناسایی شده در استان اصفهان.....	۴۴
جدول ۶-۲- خوشه های شناسایی شده در استان البرز.....	۴۷
جدول ۷-۲- خوشه های شناسایی شده در استان ایلام.....	۴۸
جدول ۸-۲- خوشه های شناسایی شده در استان بوشهر.....	۴۸
جدول ۹-۲- خوشه های شناسایی شده در استان تهران.....	۴۹
جدول ۱۰-۲- خوشه های شناسایی شده در استان چهارمحال و بختیاری.....	۵۰
جدول ۱۱-۲- خوشه های شناسایی شده در استان خراسان جنوبی.....	۵۱
جدول ۱۲-۲- خوشه های شناسایی شده در استان خراسان رضوی.....	۵۲
جدول ۱۳-۲- خوشه های شناسایی شده در استان خراسان شمالی.....	۵۳
جدول ۱۴-۲- خوشه های شناسایی شده در استان خوزستان.....	۵۴
جدول ۱۵-۲- خوشه های شناسایی شده در استان زنجان.....	۵۵
جدول ۱۶-۲- خوشه های شناسایی شده در استان سمنان.....	۵۶
جدول ۱۷-۲- خوشه های شناسایی شده در استان سیستان و بلوچستان.....	۵۷
جدول ۱۸-۲- خوشه های شناسایی شده در استان فارس.....	۵۸
جدول ۱۹-۲- خوشه های شناسایی شده در استان قزوین.....	۵۹
جدول ۲۰-۲- خوشه های شناسایی شده در استان قم.....	۶۰
جدول ۲۱-۲- خوشه های شناسایی شده در استان کردستان.....	۶۱
جدول ۲۲-۲- خوشه های شناسایی شده در استان کرمان.....	۶۲
جدول ۲۳-۲- خوشه های شناسایی شده در استان کرمانشاه.....	۶۳
جدول ۲۴-۲- خوشه های شناسایی شده در استان کهگیلویه و بویراحمد.....	۶۴
جدول ۲۵-۲- خوشه های شناسایی شده در استان گلستان.....	۶۴
جدول ۲۶-۲- خوشه های شناسایی شده در استان گیلان.....	۶۵
جدول ۲۷-۲- خوشه های شناسایی شده در استان لرستان.....	۶۶
جدول ۲۸-۲- خوشه های شناسایی شده در استان مازندران.....	۶۷
جدول ۲۹-۲- خوشه های شناسایی شده در استان مرکزی.....	۶۹

جدول ۲-۳۰- خوشه‌های شناسایی شده در استان مرکزی.....	۷۰
جدول ۲-۳۱- خوشه‌های شناسایی شده در استان همدان.....	۷۱
جدول ۲-۳۲- خوشه‌های شناسایی شده در استان یزد.....	۷۲
جدول ۲-۳۳- مشخصات ساختاری خوشه‌های کسب و کار دارای برنامه توسعه خوشه ای.....	۷۴
جدول ۳-۱- مشخصات کلان و ساختاری خوشه محصولات کنجدی.....	۸۱
جدول ۳-۲- مشخصات برنامه راه اندازی شرکت تأمین و توسعه.....	۸۲
جدول ۳-۳- مشخصات کلان و ساختاری خوشه میلمان و منبت ملایر.....	۸۶
جدول ۳-۴- مشخصات برنامه ایجاد شبکه خرید رنگ.....	۸۷
جدول ۳-۵- مشخصات کلان و ساختاری خوشه ادوات کشاورزی جویبار.....	۹۱
جدول ۳-۶- مشخصات برنامه تشکیل تعاونی خرید در خوشه ادوات کشاوری جویبار.....	۹۲
جدول ۳-۷- مشخصات کلان و ساختاری خوشه بسته بندی قزوین.....	۹۵
جدول ۳-۸- مشخصات برنامه ایجاد شبکه خرید مواد اولیه.....	۹۶
جدول ۳-۹- مشخصات کلان و ساختاری خوشه کفش تبریز.....	۱۰۰
جدول ۳-۱۰- مشخصات برنامه احداث مراکز تجاری و صنعتی در خوشه کفش تبریز.....	۱۰۱
جدول ۳-۱۱- مشخصات کلان و ساختاری خوشه خوراک دام و طیور گلستان.....	۱۰۵
جدول ۳-۱۲- مشخصات برنامه خرید مشترک مواد اولیه.....	۱۰۶
جدول ۳-۱۳- مشخصات کلان و ساختاری خوشه برش فلز آلای آمل- هراز.....	۱۰۹
جدول ۳-۱۴- مشخصات برنامه تأمین بچه ماهی در خوشه قزل آلای هراز- آمل.....	۱۱۰
جدول ۳-۱۵- مشخصات کلان و ساختاری خوشه لوازم خانگی تبریز.....	۱۱۴
جدول ۳-۱۶- مشخصات برنامه تأمین ورق در خوشه لوازم خانگی تبریز.....	۱۱۵
جدول ۳-۱۷- مشخصات کلان و ساختاری خوشه عرقیات گیاهی آذربایجان غربی.....	۱۱۸
جدول ۳-۱۸- مشخصات برنامه اخذ مجوز زمین برای کشت گیاهان دارویی.....	۱۲۰
جدول ۳-۱۹- مشخصات کلان و ساختاری خوشه فرآوری سنگ محلات.....	۱۲۴
جدول ۳-۲۰- مشخصات برنامه خرید مشترک سنگ خام.....	۱۲۵
جدول ۴-۱- مشخصات کلان و ساختاری خوشه نساجی یزد.....	۱۳۱
جدول ۴-۲- مشخصات برنامه ارتقا ظرفیت طراحی در خوشه نساجی یزد.....	۱۳۳
جدول ۴-۳- مشخصات کلان و ساختاری خوشه جواهرات مشهد.....	۱۳۶
جدول ۴-۴- مشخصات برنامه شکل‌گیری واحد ارائه دهنده خدمات طراحی.....	۱۳۷
جدول ۴-۵- مشخصات کلان و ساختاری خوشه طلای اصفهان.....	۱۴۰
جدول ۴-۶- مشخصات برنامه ایجاد واحد ارائه دهنده خدمات طراحی در خوشه.....	۱۴۱
جدول ۴-۷- مشخصات برنامه آموزش نرم افزار طراحی طلا در خوشه طلای اصفهان.....	۱۴۴
جدول ۴-۸- مشخصات کلان و ساختاری خوشه کفش تبریز.....	۱۴۶
جدول ۴-۹- مشخصات برنامه مطالعه و ایجاد مرکز تحقیق و توسعه در خوشه کفش تبریز.....	۱۴۷

- جدول ۴-۱۰- مشخصات برنامه مطالعه و ایجاد مرکز تحقیق و توسعه در خوشه لوازم خانگی تبریز..... ۱۵۰
- جدول ۴-۱۱- مشخصات برنامه تأسیس مرکز تحقیقات سنگ..... ۱۵۳
- جدول ۵-۱- مشخصات کلان و ساختاری خوشه خرمای بوشهر..... ۱۵۹
- جدول ۵-۲- مشخصات برنامه اصلاح کیفیت خرما در خوشه خرمای بوشهر..... ۱۶۰
- جدول ۵-۳- مشخصات کلان و ساختاری خوشه فراوری زیتون..... ۱۶۳
- جدول ۵-۴- مشخصات برنامه ارتقاء کیفیت زیتون..... ۱۶۴
- جدول ۵-۵- مشخصات کلان و ساختاری خوشه مصالح ساختمانی کردستان..... ۱۷۱
- جدول ۵-۶- مشخصات برنامه اخذ گواهی استاندارد در خوشه مصالح ساختمانی کردستان..... ۱۷۲
- جدول ۵-۷- مشخصات کلان و ساختاری خوشه فراوری خرمای بم..... ۱۷۷
- جدول ۵-۸- مشخصات برنامه ایجاد و استفاده از هولوگرام مشترک..... ۱۷۸
- جدول ۵-۹- مشخصات کلان و ساختاری خوشه تجیزات نفت خوزستان..... ۱۸۲
- جدول ۵-۱۰- مشخصات برنامه مقابله با تحریم و دریافت مونوگرام API..... ۱۸۴
- جدول ۶-۱- مشخصات کلان و ساختاری خوشه فرآورده های لبنی اردبیل..... ۱۹۱
- جدول ۶-۲- مشخصات برنامه ساماندهی تولید پنیر در خوشه فرآورده های لبنی اردبیل..... ۱۹۳
- جدول ۶-۳- مشخصات کلان و ساختاری خوشه گل و گیاه نوشهر- چالوس..... ۲۰۰
- جدول ۶-۴- مشخصات برنامه احداث مرکز تکثیر کشت- باف در خوشه گل و گیاه نوشهر..... ۲۰۱
- جدول ۵-۵- مشخصات برنامه بهبود تکنولوژی تراش سنگهای قیمتی در خوشه جواهرات مشهد..... ۲۰۶
- جدول ۶-۶- مشخصات کلان و ساختاری خوشه فراوری زعفران..... ۲۰۹
- جدول ۶-۷- مشخصات برنامه ایجاد فاز تولیدی مشترک در خوشه عرقان..... ۲۱۱
- جدول ۶-۸- مشخصات کلان و ساختاری خوشه عرقیات میمند فارس..... ۲۱۷
- جدول ۶-۹- مشخصات برنامه استقرار دستگاههای باستوریزه پیشرفته در خوشه عرقیات میمند فارس..... ۲۱۸
- جدول ۶-۱۰- مشخصات کلان و ساختاری خوشه فراوری پسته کرمان..... ۲۲۲
- جدول ۶-۱۱- مشخصات برنامه روستای نمونه در خوشه فراوری پسته..... ۲۲۴
- جدول ۷-۱- مشخصات برنامه برگزاری نمایشگاه تخصصی برای خوشه خرمای بوشهر..... ۲۳۲
- جدول ۷-۲- مشخصات برنامه برگزاری نخستین پایون خرمای کشور در خوشه خرمای بوشهر..... ۲۳۵
- جدول ۷-۳- مشخصات برنامه قرارداددن خرما در سید کالایی در خوشه خرمای بوشهر..... ۲۳۸
- جدول ۷-۴- مشخصات کلان و ساختاری خوشه پوشاک خوزستان..... ۲۴۰
- جدول ۵-۵- مشخصات برنامه ساماندهی پوشاک مدارس ذیل برنامه توسعه خوشه پوشاک خوزستان..... ۲۴۱
- جدول ۷-۶- مراحل و فرایند زمانی برنامه ساماندهی پوشاک مدارس..... ۲۴۲
- جدول ۷-۷- مشخصات کلان و ساختاری خوشه کاشی و سرامیک یزد..... ۲۴۷
- جدول ۷-۸- مشخصات برنامه ایجاد برند نمایشگاهی در خوشه کاشی و سرامیک یزد..... ۲۴۸
- جدول ۷-۹- مشخصات کلان و ساختاری خوشه کفش و دمپایی قم..... ۲۵۳
- جدول ۷-۱۰- مشخصات کلان و ساختاری خوشه پیمانکاری صنعت ساختمان تهران..... ۲۶۱

- جدول ۷-۱۱- مشخصات برنامه ایجاد کنسرسیوم سرمایه گذاری در خوشه پیمانکاری صنعت ساختمان تهران. ۲۶۲
- جدول ۷-۱۲- مشخصات کلان و ساختاری خوشه میلمان تهران..... ۲۶۶
- جدول ۷-۱۳- مشخصات برنامه چاپ کاتالوگ مشترک و شرکت در نمایشگاه..... ۲۶۷
- جدول ۸-۱- مشخصات برنامه اخذ تسهیلات سرمایه در گردش در خوشه فراوردهای لبنی اردبیل..... ۲۷۵
- جدول ۸-۲- مشخصات برنامه جلب کمکهای فنی و اعتباری در خوشه فراوردهای لبنی اردبیل..... ۲۷۸
- جدول ۸-۳- مشخصات برنامه تأمین سرمایه گردش برای اعضای خوشه مصالح ساختمانی کردستان..... ۲۸۲
- جدول ۸-۴- مشخصات برنامه ایجاد صندوق مشترک و افتتاح حساب مشترک برای اعضای خوشه مصالح ساختمانی کردستان..... ۲۸۶
- جدول ۹-۱- مشخصات برنامه برگزاری دوره های آموزشی در خوشه گیاهان زینتی نوشهر-چالوس..... ۲۹۳
- جدول ۹-۲- مشخصات برنامه برگزاری دوره های آموزشی..... ۲۹۷
- جدول ۹-۳- مشخصات برنامه ایجاد واحد ارائه دهنده خدمات آموزشی در خوشه طلای اصفهان..... ۳۰۰
- جدول ۹-۴- مشخصات برنامه تأسیس دانشگاه علمی کاربردی..... ۳۰۳

فهرست اشکال

- شکل ۱-۱- بخش های تشکیل دهنده یک خوشه (ساختار کلی یک خوشه)..... ۱۲
- شکل ۱-۲- تعداد خوشه های شناسایی شده در استانهای کشور..... ۳۸
- شکل ۲-۲- تعداد بنگاههای فعال در خوشه های کسب و کار شناسایی شده در کشور..... ۳۹

پیشگفتار

توسعه خوشه‌های کسب و کار، از توسعه کسب کارهای اقتصادی (صنعتی، خدماتی، کشاورزی) در قالب حمایت‌ها، اقدامات و فعالیت‌های گروهی و مبتنی بر همکاری حکایت می‌کند. چنین روشی شاید در عمل و بطور غیررسمی سابقه‌ای طولانی دارد و از زمانی که اجتماعات انسانی برای حل مسائل مشترک شکل گرفته، مورد استفاده بوده است. اما اینکه شیوه‌های مبتنی بر همکاری و گروهی به طور رسمی و علمی مورد توجه قرار گرفته و در سیاست‌گذاری دولتها در حوزه حمایت از کسب و کارها و به ویژه کسب کارهای کوچک گنجانده شوند، قدمت زیادی نداشته و از سه تا چهار دهه تجاوز نمی‌نماید. از این حیث، رویکرد گروهی و شبکه‌ای و مبتنی بر همکاری در حمایت از کسب و کارها که از آن عموماً تحت عنوان الگو و یا رویکردی توسعه خوشه‌ای یاد می‌شود، رویکردی نسبتاً جدید در ادبیات توسعه صنعتی محسوب می‌شود، خصوصاً زمانی که تأکید بر مسائل اجرایی و سیاست‌گذاری مرتبط با این موضوع باشد چرا که پشتوانه مطالعاتی مربوط به خوشه‌ها و تمرکزهای جغرافیایی قدیمی نسبتاً طولانی‌تر دارد.

اما علی‌رغم مدت نسبتاً کمی که این الگو در عمل و در چارچوب سیاست‌گذاری در کشورهای مختلف و سازمان‌های متعدد توسعه‌ای مورد توجه و تأکید قرار گرفته است، تجارب و دانش قابل توجهی در این حوزه شکل گرفته است که می‌توان از آن به عنوان دانش توسعه خوشه‌ای یاد کرد. جستجوی مختصر در منابع اینترنتی و به دنبال آن آشکار شدن مجموعه مقالات و متونی از کتب، مقالات، گزارشات و یافته‌های علمی در حوزه خوشه‌های کسب و کار گواهی بر این امر است. بنابراین ضرورت به کارگیری این الگو در سیاست‌گذاری‌های معطوف به توسعه کسب و کارهای کوچک به نفع و برکتهای منحصر به فرد و اثرات قابل ملاحظه‌ای که داشته است، به خوبی توسط سیاست‌گذاران و متولیان توسعه کسب و کارها از یک‌طرف و صنایع و کسب و کارها از طرف دیگر - خصوصاً در کشورهای توسعه یافته - ثبت شده است و همواره از آن در توسعه کسب و کارها و ارتقاء سطح رقابت‌پذیری آنها بهره گرفته شده و این فرایند نیز روز به روز در حال تقویت است.

البته در کنار اثر بخش بودن الگوی توسعه خوشه‌ای، علت دیگر چنین توجهی، تغییر رویکردهای حاکم بر کسب و کارهای صنعتی و به تبع آن برجسته شدن نقش و جایگاه صنایع کوچک و متوسط در توسعه اقتصادی و صنعتی ملل مختلف می‌باشد. انعطاف‌پذیری و قدرت تطبیق صنایع کوچک و متوسط برای پاسخگویی به نیازهای در حال تغییر بازارها از عمده‌ترین مزیت‌های این صنایع است. این مزیت در صورتی که با رفع تنگناهای موجود بر سر راه توسعه آنها همراه گردد، می‌تواند منجر به ارتقاء توان رقابت‌پذیری این صنایع گشته و شرایط مورد نیاز را برای حضور موفقیت‌آمیز آنها در بازارهای جهانی فراهم آورد. در واقع، الگوی توسعه خوشه‌های کسب و کار به عنوان یکی از رویکردهای نسبتاً جدید توسعه صنعتی و اقتصادی است که به طور موفقیت‌آمیزی قادر است تا این نقش حیاتی را برای توسعه صنایع کوچک و متوسط ایفا نماید.

در ایران نیز چندی است که مسئولان و متولیان توسعه صنعتی، موضوع توسعه خوشه‌های کسب و کار را مورد توجه قرار داده‌اند و آن را به عنوان یکی از رویکردها و سیاست‌های توسعه کسب و کارها پذیرفته‌اند. مصادیق چنین امری را هم در حوزه قانونگذاری، هم در حوزه مطالعه و نیز در حوزه اجرا می‌توان یافت. از منظر قانونی، موضوع توسعه خوشه‌های کسب و کار در ماده ۳۹ قانون برنامه چهارم توسعه و همچنین در مواد ۸۰، ۱۰۴، ۱۵۰ و ۱۹۴ قانون برنامه پنجم توسعه مورد تأکید قرار گرفته است. همچنین در ماده ۱۰ سیاست‌های کلی نظام در بخش صنعت مصوب ۸۴/۵/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام بر ایجاد خوشه‌های صنعتی از طریق تقویت صنایع کوچک و متوسط و برقراری پیوند آنها با صنایع بزرگ به منظور هم‌افزایی صنعت و ارتقاء توان رقابتی تأکید شده است. علاوه بر این، در بند ۹ سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در بخش صنعت (۱۳۹۱) بر ایجاد خوشه‌های صنعتی، از طریق تقویت صنایع کوچک و متوسط و برقراری پیوند آنها با صنایع بزرگ به منظور هم‌افزایی صنعت و ارتقاء توان رقابتی آنها تأکید شده است. همه این موارد حاکی از این است که این الگو به عنوان یکی از رویکردهای مورد پذیرش در حوزه سیاست‌گذاری‌های معطوف به توسعه صنایع و کسب و کارهای اقتصادی در کشور است.

از نظر مطالعاتی، اجرای نیز، بر اساس مطالعات فراگیر انجام یافته در کشور به منظور شناسایی خوشه‌های کسب و کار که توسعه سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران انجام یافته است، تا سال ۱۳۹۲ بالغ بر ۲۸۰ خوشه کسب و کار در گرایش‌های مختلف صنعت، صنایع دستی، کشاورزی و خدمات در سطح استان‌های مختلف شناسایی شده‌اند و پیش‌بینی می‌شود این تعداد در مطالعات سال‌های آتی که در راستای به روزرسانی مطالعات فراگیر و شناسایی زیرساخت‌های کسب و کار انجام می‌پذیرد، افزایش یابد. در کنار شناسایی خوشه‌های کسب و کار، اجرای پروژه‌های توسعه خوشه‌ای و پیاده‌سازی برنامه‌های توسعه خوشه‌ای نیز در زمره برنامه‌های اساسی سازمان صنایع کوچک و شهرکهای صنعتی ایران است که با مشارکت سایر سازمانها و نهادهای پشتیبان در کشور انجام گرفته و هر چند نیز در حال انجام است. در این راستا از میان ۳۸۰ خوشه کسب و کار شناسایی شده، برنامه توسعه خوشه‌ای برای ۸۱ خوشه کسب و کار در سطح استان‌های مختلف به اجرا درآمده است و در طی اجرا و پیاده‌سازی این برنامه‌های توسعه خوشه‌ای، دانش و تجارب قابل توجه و منحصر به فردی در سطح خوشه‌های مختلف و در حوزه‌های متعدد تأمین مواد اولیه، ارتقا توان طراحی، ارتقاء فناوری و تولید، توسعه منابع انسانی، توسعه بازاریابی، تأمین مالی و ... حاصل شده است. اما متأسفانه چنین تجاربی که بسیار ذی‌قیمت بوده و می‌تواند در بردارنده نکات آموزنده و ارزشمندی برای علاقمندان باشد، فقط در اذهان عاملین توسعه خوشه‌های کسب و کار و به صورت نانوشته باقی مانده است.

هدف این کتاب مکتوب نمودن، ارائه و ارزیابی تجربیات و دستاوردهای اجرایی حاصل شده در فرایند اجرای پروژه‌های توسعه خوشه‌ای در سطح کشور است تا از این مسیر دانش و تجربه حاصل شده در این حوزه در دسترس علاقمندان و ذینفعان این امر و به ویژه عاملین توسعه خوشه‌های کسب و کار قرار گیرد. این تجارب و دانش ایجاد شده با توجه به اینکه شرایط خاص و منحصر به فرد حاکم بر خوشه‌های کسب و کار کشور را منعکس می‌نمایند، می‌تواند مصادیقی از دانش بومی حاصل شده در حوزه توسعه خوشه‌های کسب و کار در سطح کشور به شمار آید. لازم به ذکر است که تجارب ارائه شده در این کتاب، تنها گوشه‌ای

از تجارب بیشماری است که در خوشه‌های کسب و کار مختلف و در حوزه‌های متعدد حاصل شده است و امید می‌رود که در فرصت‌های لازم امکان ارائه و نشر تمامی این تجارب فراهم آید.

مطالب این کتاب در قالب نه فصل تنظیم و ارائه شده است. در فصل اول کلیات، مفاهیم و نظریات و همچنین الگوها و فرایندهای اجرایی مرتبط با توسعه خوشه‌های کسب و کار ارائه شده است تا مقدمات آشنایی اجمالی با موضوع خوشه‌ها فراهم آید و زمینه برای طرح مباحث در فصل‌های بعد هموارتر شود. در فصل دوم، در خصوص وضعیت و شرایط ایران در زمینه توسعه خوشه‌های کسب و کار بحث شده است. در این فصل به طور خاص مشخصات و ساختارهای مرتبط با الگوی توسعه خوشه‌ای مورد استفاده در ایران ذکر شده است و در ادامه مشخصات کلی خوشه‌های شناسایی شده به تفکیک در استان‌های مختلف کشور ارائه گشته است. همچنین مشخصات و دستاوردهای برنامه‌های توسعه خوشه‌ای اجرا شده در کشور نیز مورد بحث و ارزیابی قرار گرفته است. فصل سوم، به تجارب مرتبط با شیوه‌ها و فرایندهای تأمین مواد اولیه در خوشه‌های کسب و کار اختصاص دارد. در فصل چهارم، در ارتباط با فرایندها و مشخصات مرتبط با فعالیت‌ها و اقدامات انجام یافته در خوشه‌ها در خصوص ارتقاء توان طراحی، تحقیق و توسعه مطالب تجربی مناسبی ارائه شده است. نحوه و چگونگی ارتقاء کیفیت و حل مشکلات استاندارد مرتبط با کسب و کارهای فعال در خوشه‌ها موضوعی است که در فصل پنجم در مورد آن سخن گفته شده است و تجارب مرتبط با آن نیز ارائه گشته است. در فصل ششم، تجارب حاصل شده از زمینه راهکارها و شیوه‌های توسعه و ارتقاء توان تولید و فناوری در خوشه‌های کسب و کار مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. در خصوص توسعه بازار کسب و کارهای فعال در خوشه‌ها و چگونگی ورود در بازارهای داخلی و خارجی در قالب ارائه تجارب عملی در فصل هفتم مطالب کاربردی قابل استفاده‌ای ارائه شده است. در فصل ششم، چالش‌های مرتبط با تأمین مالی و مشکلات نقدینگی واحدهای کسب و کار فعال در خوشه‌ها و راهکارهای رفع این چالش‌ها و روش‌های بهبود نظام تأمین نقدینگی و تأمین منابع مالی مورد بررسی قرار گرفته است. فصل پایانی کتاب نیز به مسأله با اهمیت منابع انسانی و چگونگی توسعه آن در خوشه‌های کسب و کار اختصاص دارد.

در تهیه و تنظیم مطالب این کتاب عاملین توسعه خوشه‌های کسب و کار کشور با ارائه تجربیات ارزشمند خود در حوزه‌های مختلف مولفین را یاری نموده‌اند. بدین وسیله از همکاری و مساعدت سرکار خانم مرضیه ساکیان (عامل توسعه خوشه پوشاک خوزستان)، آقای دکتر اسلام محمدی گیگلو (عامل توسعه خوشه فراورده لبنی اردبیل)، آقای حمید میرزایی (عامل توسعه خوشه کفش تبریز)، آقای جلال دانش (عامل توسعه خوشه طلای اصفهان)، آقای ابوالفضل روزی‌طلب (عامل توسعه خوشه فراوری خرماي بوشهر)، آقای رضا تازیکی (عامل توسعه خوشه فراوری زعفران)، آقای محمد جواد پیش‌بین (عامل توسعه خوشه جواهرات و سنگهای قیمتی مشهد)، آقای افشین فخر (عامل توسعه خوشه بسته بندی قزوین)، آقای عادل ربیعی (عامل توسعه خوشه کفش و دمپایی قم)، آقای محمد عبده ابطحی (عامل توسعه خوشه مصالح ساختمانی کردستان)، آقای فرهاد کیارسی (عامل توسعه خوشه تجهیزات نفت و گاز خوزستان)، آقای اردشیر حسامی (عامل توسعه خوشه خوراک دام و طیور گلستان)، آقای دکتر محمد رضانی (عامل توسعه خوشه فراوری زیتون)، آقای یوسف‌قلی پور کنعانی (عامل توسعه خوشه قزل‌آلای هزار - آمل)، آقای دکتر بابک شیرازی (عامل توسعه خوشه ادوات کشاورزی جویبار)، آقای مهرداد کاظمی (عامل توسعه خوشه پرورش گل و گیاهان زینتی نوشهر) -

چالوس)، آقای دکتر عباس سرافرازی (عامل توسعه خوشه فراوری سنگ محلات)، آقای سیروس حامی (عامل توسعه خوشه کاشی و سرامیک یزد)، آقای محمد امین (عامل توسعه خوشه نساجی یزد)، آقای سید علیرضا طباطبایی (عامل توسعه خوشه محصولات کنجدی یزد)، آقای ابولفضل ریاحی (عامل توسعه خوشه مبلمان تهران)، آقای دکتر رضا یوسفیان (عامل توسعه خوشه پیمانکاری صنعت ساختمان تهران) و آقای دکتر مقداد تکلوزاده (عامل توسعه خوشه فراوری خرمای بم) تشکر و قدردانی می‌گردد. بی‌شک بدون همکاری این عزیزان نه چنین تجاربی خلق می‌شد و نه زمینه انتشار و مستندسازی آن فراهم می‌گشت. در عین حال مولفین مسئولیت هرگونه خطای احتمالی را در حوزه نگارش و تنظیم محتوی کتاب برعهده گرفته و از تمامی افرادی که این مجموعه را مطالعه می‌نمایند، درخواست می‌شود تا نظرات و پیشنهادات ارزشمند خود را جهت بهبود این مجموعه برای چاپ‌های بعدی ارائه نموده و با کمک به بهبود مستندسازی دانش توسعه خوشه‌ای در کشور، در این امر مهم سهیم باشند.

مولفین

www.ketab.ir